

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över betänkandet *Kvalitet i välfärden – bättre upphandling och uppföljning* (SOU 2017:38)

(Dnr Fi2017/02150/K)

Skolinspektionen har tagit del av slutbetänkandet *Kvalitet i välfärden – bättre upphandling och uppföljning* (SOU 2017:38). Med utgångspunkt i myndighetens uppdrag lämnas synpunkter enbart på förslag kopplade till utbildningsområdet. I övriga delar avstår myndigheten från att yttra sig.

I sitt tidigare remissvar över betänkandet *Ordning och reda i välfärden* (SOU 2016:78) har Skolinspektionen ställt sig bakom bland annat nya regler för ägarprövning. Detta kan ge nya verktyg för tillståndsprovningen av fristående aktörer vilket har en kvalitetssäkrande betydelse.

I slutbetänkandet – *Kvalitet i välfärden* finns bedömningar om relationen mellan utökade kvalitetskrav och behov av vinstregler. Skolinspektionen tar inte ställning i denna fråga. Skolinspektionen vill emellertid förmedla erfarenheter från tidigare och pågående arbete med att bedöma skolors kvalitet.

Om Skolinspektionens arbete

Att definiera och mäta kvalitet i välfärden kan vara komplicerat. Skolinspektionen utvecklar kontinuerligt sitt arbete med att granska och stimulera till kvalitet i skolan genom sina verksamhetsgrenar. Tillsyn är, enligt skollagen, en granskning för att kontrollera om utbildning eller annan verksamhet som granskas uppfyller de krav som följer av lagar och föreskrifter. Den är en viktig del av Skolinspektionens verksamhet, men tillsynen ger inte möjlighet att bedöma och ge återkoppling till skolor och huvudmän på mer än det som handlar om lagens krav.

Skolinspektionen utvärderar därför för närvarande en ny granskningsform, regelbunden kvalitetsgranskning, i syfte att i högre grad än tidigare kunna identifiera utvecklingsområden. Målsättningen med regelbunden kvalitetsgranskning är att ge Skolinspektionen bättre möjligheter att återkoppla till skolor hur

kvalitet kan utvecklas i utbildningen utöver den bedömning som görs mot regelverken. Skolinspektionen planerar således att utöka kvalitetsgranskningens roll. Vår erfarenhet är att kvalitetsgranskning fungerar väl när syftet är att återkoppla övergripande utvecklingsområden eller positiva arbetssätt till en huvudman. Det är dock en annan fråga om kvalitetskriterier bör eller kan ersätta ett visst regelverk. Här tar inte Skolinspektionen ställning.

Skolinspektionen bedömer också att framtida möjligheter till ägar- och ledningsprövningar samt att kunna ställa fortlöpande krav på ekonomiska förutsättningar på enskilda huvudmän ytterligare skulle förstärka myndighetens möjligheter att bidra till utveckling av den svenska skolan. Skolinspektionen hänvisar i denna del till vad myndigheten anförde i sitt remissyttrande över betänkandet *Ordning och reda i välfärden*, SOU 2016:78 (dnr 02-2016:9331)".

Ett införande av ägarprövning skulle ge Skolinspektionen ett bättre verktyg i arbetet med tillståndsprövning. Genom att mindre lämpade eller oseriösa aktörer hindras från att starta fristående skolor får tillståndsprövningen en ökad kvalitetssäkrande betydelse. Fortlöpande krav på goda ekonomiska förutsättningar och på ledningen hos en enskild huvudman gör att myndigheten även i tillsynen kan arbeta kontinuerligt med dessa verktyg. Skolinspektionen hänvisar i denna del till vad myndigheten anförde i sitt remissyttrande över betänkandet *Krav på privata aktörer i välfärden*, SOU 2015:7 (dnr 02-2015:1761).

Härutöver vill Skolinspektionen lämna följande synpunkter.

10.5.1 Behov av definitioner av vad som utgör enheter inom vård och omsorg

Skolinspektionen delar bedömningen att det är angeläget att det skapas ett komplett och heltäckande register över förskolan för att kunna följa upp och redovisa uppgifter för enskilda enheter. Ett funktionellt register är grunden för statistikinsamling och följande redovisning på enhetsnivå. Idag medför avsaknaden av ett användbart register ett merarbete för myndigheten vid planering och analys inom exempelvis kvalitetsgranskning, förskoleenkäten, riktad tillsyn och anmälningsärenden som rör förskolan.

Ett nationellt register möjliggör också samverkan mellan myndigheter för att få en bredare bild av förskolan. På så sätt är det möjligt att få ökad kunskap om framgångsfaktorer och vad som samvarierar med bristande kvalitet i förskolan.

11.3.4 Bättre mätningar

Skolinspektionen delar utredningens bedömning om att det är angeläget att arbetet med progressionsmått (value added-mått) på skolområdet fortsätter. Ett fungerande mått på elevers kunskapsutveckling utifrån deras förutsättningar

skulle för Skolinspektionen vara ett viktigt komplement till andra kvalitetsmått inom skolan, eftersom ett sådant mått tydligare avspeglar skolans egen insats.

Ett progressionsmått skulle vara till hjälp för att bättre kunna urskilja vilka skolor som ska besökas i samband med vissa kvalitetsgranskningar. Måttet skulle även vara behjälpligt vid den risk- och väsentlighetsanalys som görs för att finna skolenheter där eleverna bedöms vara mest i riskzonen för att inte få den utbildning de har rätt till och därmed inte möjlighet att utveckla sin fulla potential. Vidare skulle ett progressionsmått vara ett komplement till myndighetens egna mätningar av skolklimat/förutsättningar i exempelvis skolenkäten samt kunna visa på framgångsskolor och goda exempel.

11.4 Definition av idéburna aktörer

Skolinspektionen anser att en rättssäker definition av vad som utgör en idéburen aktör som går bortom associationsform är väsentlig. Eftersom särskilda regler för att underlätta för idéburna aktörer innebär ett incitament för att räknas till denna kategori är det viktigt att idéburna aktörers verksamheter kontrolleras. Kontroller bör göras både inledningsvis och regelbundet för att säkerställa att de krav som ställs på en idéburen aktör är fortsatt uppfyllda och att avsteg från regler som rör idébundna aktörer inte sker. Detta är något som kan komma att påverka Skolinspektionens tillståndsprövning och regelbundna tillsyn.

I ärendets handläggning har enhetschef Jonna Andersson, avdelningschef Anna Sellin samt biträdande generaldirektör Tommy Lagergren deltagit. Föredragande har utredare Per Gillström varit.



Helén Ängmo
Generaldirektör